

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

TETOR

20

25

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

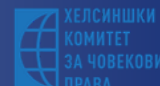
Kjo botim u financua nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut në Shkup dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Funded by
the European Union

Фундаменталните човекови права
на прво место: Активен придонес
за владеење на правото

Содржината на овој продукт е единствена одговорност на Хелсиншкиот комитет за човекови права и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

PËRMBAJTJA

01

Hyrje

02

Gjuha e urrejtjes

03

Veprat nga urrejtja

04

**Institucionet e
mbyllura**

05

**Ndihmë juridike
falas**

06

**Përmirësimi i kushteve
në repartin e grave –
Tetovë**

HYRJE

Në muajin kur u mbajt raundi i parë i zgjedhjeve lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut realizoi fushatën "Zgjedhje të ndershme - demokraci e fortë" në të cilën u publikuan gjithsej dhjetë postime në rrjetet sociale duke u bërë thirrje qytetarëve të raportojnë gjuhën e urrejtjes gjatë fushatës zgjedhore dhe zgjedhjeve lokale të vitit 2025.

Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut monitoroi rritjen e gjuhës së urrejtjes në hapësirën publike dhe në rrjetet sociale në periudhën para zgjedhjeve lokale në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

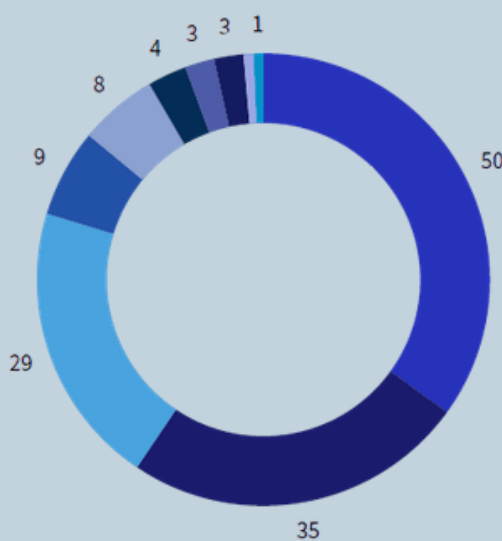
Komiteti i Helsinkit lëshoi një komunikatë për shtyp duke theksuar se gjuha e urrejtjes nuk është shprehje e të drejtës demokratike për lirinë e fjalës - ajo përbën një kërcënim serioz për të drejtat e njeriut, kohezionin shoqëror dhe proceset demokratike. Veçanërisht alarmante është tendenca e aktorëve politikë dhe figurave publike për të përdorur ose toleruar këtë lloj retorike për mobilizim politik, gjë që nxit drejtpërdrejt tensione midis komuniteteve të ndryshme.

BOBЕД

Për më tepër, kandidatet femra për kryetare komunash dhe për këshilltare këshilli përballen me sfida serioze shoqërore, veçanërisht me gjuhën e urrejtjes dhe dhunën me bazë gjinore në hapësirat publike dhe në mediat sociale. Kandidatet femra, shumë më shpesh sesa burrat, janë në shënjestër të komenteve seksiste dhe përçmuese, fyerjeve dhe sulmeve në baza personale, dhe jo në bazë të pikëpamjeve ose programeve të tyre politike.

Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut reagoi ashpër ndaj rasteve gjithnjë e më të shpeshta të abuzimit të fëmijëve dhe të miturve në aktivitete politike në prag të zgjedhjeve të ardhshme lokale. Para përfundimit të fushatës zyrtare zgjedhore, në rrjetet sociale mund të shiheshin foto dhe video të shumta të fëmijëve që abuzoheshin për qëllime politike nga kandidatët dhe mbështetësit e tyre.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

- Gjuhë e urrejtjes për shkak të përkatësisë etnike
- Gjuhë e urrejtjes sipas përkatësisë kombëtare
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të përkatësisë politike
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të orientimit seksual dhe identitetit gjinor
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të gjinisë
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të fesë dhe bindjeve fetare
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të origjinës sociale
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të racës/ngjyrës së lëkurës
- Gjuhë e urrejtjes në bazë të gjendjes shëndetësore
- Gjuhë e urrejtjes për shkak të aftësisë së kufizuar intelektuale ose fizike

Gjatë tetorit të vitit 2025, në platformën ueb www.govornaomraza.mk u regjistruan gjithsej 107 raste, nga të cilat 50 (35%) ishin të bazuara në përkatësi etnike dhe 35 raste (24%) në bazë të origjinës kombëtare dhe 29 raste (20%) në bazë të përkatësisë politike, 9 (6%) raste për shkak të orientimit seksual dhe identitetit gjinor dhe 8 raste (6%) për shkak të seksit dhe gjinisë që përmbajnë elemente të gjuhës së urrejtjes, thirrjes dhe nxitjes për diskriminim dhe ngacmim.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

Muaji në të cilin u mbajtën raundi i parë dhe i dytë i zgjedhjeve lokale rezultoi në një rritje më shumë se dyfish të vëllimit të gjuhës së urrejtjes krahasuar me periudhën e mëparshme. U vu re një gjuhë urrejtjeje e intensifikuar midis dy komuniteteve më të mëdha etnike – asaj maqedonase dhe asaj shqiptare – si dhe gjuhë urrejtjeje e drejtuar ndaj komunitetit rom. Polarizimi në shoqëri ishte qartësisht i dukshëm edhe nëpërmjet kualifikimeve të shpeshta reciproke, të tilla si "tradhtarë" dhe "patriotë", të cilat kontribuan më tej në rritjen e gjuhës së urrejtjes bazuar në bindjet politike.

Në muajin tetor, grupi i tifozëve "Ballistët", pas fitores së kombëtares shqiptare të futbollit ndaj Serbisë, festoi fitoren duke përhapur gjuhë urrejtjeje mbi baza etnike dhe kombëtare, për të cilën Komiteti i Helsinkit parashtroi një raport në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

PËRFUNDIME

1. Monitorim i shtuar gjatë proceseve zgjedhore
 2. Periudhat zgjedhore janë me rrezik të lartë dhe kërkojnë monitorim më intensiv të hapësirës online nga organizatat dhe institucionet e shoqërisë civile.
 3. Fushata proaktive për të ulur tensionet ndëretnike
 4. Nevojiten fushata publike për të promovuar tolerancën dhe bashkimin, me fokus tek të rinjtë, grupet e tifozëve dhe komunitetet online.
 5. Reagime më të forta nga institucionet
 6. Ministria e Punëve të Brendshme dhe Prokurora Publike duhet të veprojnë më shpejt dhe me efikasitet mbi raportet e gjuhës së urrejtjes, me transparencë publike në lidhje me procedurat.
 7. Programe gjithëpërfshirëse për të punuar me grupe tifozësh
- Zhvillimi i programeve për kulturën sportive, brohoritjet pa dhunë dhe ndërtimi i mesazheve pozitive të brohoritjeve për të zvogëluar rrezikun e shpërthimeve nacionaliste

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

REKOMANDIME

1. Rritje drastike e gjuhës së urrejtjes
2. Në muajin e zgjedhjeve lokale, u regjistrua një rritje më shumë se dyfish e gjuhës së urrejtjes krahasuar me periudhën e mëparshme, duke treguar një ndikim të fortë të proceseve zgjedhore në komunikimin online dhe offline.
3. Polarizimi etnik është dominues
4. Pjesa më e madhe e gjuhës së urrejtjes drejtohet midis komuniteteve maqedonase dhe shqiptare, me sulme shtesë në rritje ndaj komunitetit rom. Kjo konfirmon ndjeshmërinë e lartë të marrëdhënieve ndëretnike në kohë mobilizimi politik.
5. Ngjarjet sportive si katalizator për deklaratat nacionaliste
6. Rasti i grupit të tifozëve "Ballistët" tregon se ngjarjet sportive shpesh përdoren për të përhapur mesazhe ofenduese dhe nacionaliste, me potencialin për të shkaktuar tensione të mëtejshme.
7. Përgjigja institucionale është e nevojshme dhe e rëndësishme
8. Raporti i parashtruar nga Komiteti i Helsinkit tregon nevojën për një qasje aktive institucionale për parandalimin dhe sanksionimin e gjuhës së urrejtjes.

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

Gjatë tetorit të vitit 2025, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut regjistroi 5 incidente të mundshme me motiv të njëanshëm, për pjesën më të madhe të të cilave, në përputhje me tregues të tjerë (vendndodhja, mënyra e kryerjes, përfshirja e të miturve dhe nxënësve të shkollave të mesme, etj.), ekziston një bindje e arsyeshme se ato janë kryer për shkak të përkatësisë etnike të viktimës, pra autorit të krimit. Konkretisht, kjo ka të bëjë me një incident të mundshëm bazuar në përkatësi etnike dhe një incident ku viktima ka statusin e emigrantit. Sipas llojit, të gjitha incidentet përmbajnë dhunë. Në tre raste, të miturit shfaqen si viktima ashtu edhe si autorë. Një kallëzim penal u ngrit për shkak të ekzistencës së bazave të dyshimit për veprën penale "dhunë", ku ka tregues të mundshëm të njëanshëm bazuar në përkatësinë etnike.

Incidentet e mundshme përfshihen në raport sepse ato lidhen me situata ku tregues të tjerë sugjerojnë se këto incidente janë të njëanshme. Ndër këta tregues të njëanshmërisë janë perceptimi i viktimës/dëshmitarit; komentet në vendngjarje; dallimi etnik midis viktimës dhe autorit të krimit; modeli/frekuenca e incidenteve të mëparshme; natyra e dhunës; mungesa e motiveve të tjera; dhe vendi dhe koha.

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

Në mënyrë specifike, incidentet e mundshme përfshihen në këtë raport për shkak të informacionit të marrë në lidhje me vendndodhjen (shembull: lagje ose shkollë etnikisht e përzier, linja autobusësh të përdorura nga anëtarë të komuniteteve të ndryshme etnike, vende ku kanë ndodhur krime urrejtjeje në të kaluarën), llojin (shembull: një grup i madh të miturish që sulmojnë një ose më shumë viktime pa asnjë provokim, përleshje në grup, sulme ndaj autobusëve ose në stacionet e autobusëve), kohën (shembull: pas përleshjeve të mëparshme si formë hakmarrjeje, pas shkollës, gjatë ose pas një ndeshjeje sportive) dhe pronën e dëmtuar gjatë incidentit (shembull: vendet e ceremonive fetare).

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

PËRFUNDIME

1. Numri në rritje i incidenteve që përfshijnë të mitur si viktimë dhe autorë tregon rritjen e tensioneve midis popullatës së re, veçanërisht në mjediset etnikisht të përziera. Ky trend kërkon vëmendje urgjente dhe një qasje të koordinuar midis shkollave, prindërve dhe institucioneve.

2. Sipas rasteve të analizuara, faktorë të tillë si diversiteti etnik i pjesëmarrësve, vendndodhja dhe koha e incidenteve, modelet nga ngjarjet e mëparshme dhe komentet në vendngjarje sugjerojnë baza të arsyeshme për të dyshuar se disa nga incidentet ishin të njëanshme. Kjo thekson nevojën për monitorim sistematik, përpunim në kohë dhe njohje institucionale të veprave të urrejtjes.

SITUATA ME VEPRAT NGA URREJTJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN TETOR 2025

REKOMANDIME

- **Duke marrë parasysh faktin se një pjesë e madhe e incidenteve vazhdojnë të ndodhin në mjediset shkollore dhe në transportin publik, rekomandohet një prani më e madhe e psikologëve shkollorë, pedagogëve, mësuesve në detyrë, si dhe patrullime të rregullta nga Ministria e Punëve të Brendshme në vendet kritike dhe linjat e autobusëve. Kjo do të mundësonte zbulimin e hershëm të situatave të rrezikshme dhe ndërhyrjen e shpejtë me qëllim parandalimin e përshkallëzimit.**
- **Rekomandohet që të ofrohet trajnim për mësuesit, policinë dhe komunitetin lokal për të njohur më mirë treguesit e njëanshmërisë, për të raportuar siç duhet dhe për të përpunuar në mënyrë të përshtatshme veprat e mundshme të urrejtjes. Ky trajnim duhet të përfshijë teknikat për të punuar me të miturit, ndërmjetësimin dhe zbutjen e përshkallëzimit.**

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA

Periudha: tetor 2025

Gjatë muajit tetor 2025, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, në kuadër të programit të ndihmës juridike falas, si dhe projektit "Forcimi i të drejtave të njeriut dhe shërbimeve për fëmijët dhe personat vulnerabël në rrezik në institucione të mbyllura" të financuar nga Bashkimi Evropian, ofroi:

- **Ndihmë juridike falas për një fëmijë në konflikt me ligjin;**
- **Ndihmë juridike falas për tre persona të dënuar;**
- **Vizita në institucionin publik për kujdesin e fëmijëve me probleme ersimore dhe sociale dhe çrregullime të sjelljes - Shkup;**
- **Vizita në Institucionin publik Enti special Demir Kapi dhe njësitë e banimit.**

2. Pasqyrë e shkurtër e shërbimeve të ofruara juridike falas

Ndihmë juridike falas

- **Rishikim i legjislacionit dhe këshilla juridike të ofruara.**
- **Dorëzim kërkesash për qasje të lirë në informacion tek institucionet kompetente.**
- **Ofrim i informacionit juridik, këshilla dhe referime për palët.**

Aktivitete projekti në Institucionin për kujdesin e fëmijëve me probleme arsimore dhe sociale dhe çrregullime të sjelljes - Shkup

- **Ne vizituam tre njësi organizative që kujdesen për fëmijët dhe të rinjtë me probleme arsimore dhe sociale, si dhe çrregullime të sjelljes.**
- **Ne zhvilluam takime me shërbimet profesionale dhe edukatorët me qëllim identifikimin e sfidave dhe nevojave kryesore të fëmijëve.**

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA

IP Enti special Demir Kapi dhe njësitë e banimit

- Ne vizituam tetë njësi banimi në Demir Kapi dhe katër njësi banimi në Negotinë.
- Ne vizituam gjithashtu institucionin qendror - Entin Special.
- Përveç kësaj, zhvilluam takime me stafin mjekësor, shërbimin profesional dhe drejtorin e institucionit, ku u regjistruan nevojat për përmirësimin e aksesit, shërbimeve mbështetëse dhe cilësisë së kujdesit.

4. Përfundime dhe rekomandime

Vizitat në njësitë e banimit të Entin Special Demir Kapi dhe Negotinë treguan gjendjen reale të institucioneve. Edhe pse njësitë e banimit ofrojnë kushte dhe kujdes për banorët, Enti Special është në gjendje të keqe, veçanërisht reparti "C", gjë që kufizon cilësinë e kujdesit për përfituesit.

Për të mundur një jetë dinjitoze dhe të sigurt, si dhe kujdes të vazhdueshëm profesional për banorët në Demir Kapi dhe Negotinë, rekomandohet:

- Vazhdimi i procesit të deinstitutionalizimit dhe zhvendosjes së përfituesve nga enti Special në ambiente të reja, funksionale dhe të sigurta.
- Rritja e numrit të stafit profesional - mësues të arsimit special, fizioterapistë dhe psikologë fëmijësh - për kujdes dhe mbështetje të pandërprerë të fëmijëve dhe të rinjve.
- Kujdes i rregullt shëndetësor dhe psikiatrik - rishikim i ilaçeve dhe ekzaminime të rregullta nga një psikiatër fëmijësh për monitorimin në kohë të nevojave të përfituesve.
- Formimi i bashkëpunimit ndërinstitutional për shërbimet komunitare midis njësive të banimit dhe shërbimeve lokale shëndetësore dhe sociale, me qëllim mbështetjen e vazhdueshme për personat e vendosur në njësitë e banimit dhe integrimin e tyre social.

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA

Vizitat në njësitë organizative për fëmijë në Shkup treguan se kushtet janë përgjithësisht të kënaqshme, me ambiente të pajisura mirë dhe hapësirë të mjaftueshme për aktivitete themelore. Megjithatë, në disa shtëpi ka vend për përmirësim të mëtejshëm të ambienteve, me qëllim përmirësimin e funksionalitetit dhe komoditetit të fëmijëve. Stafi është i përkushtuar dhe profesional, por disa prej tyre tregojnë shenja të "lodhjes" për shkak të ngarkesës së lartë të punës. Për t'u përballur më mirë me sfidat, veçanërisht kur punohet me fëmijë që përdorin drogë ose kanë sjellje të rrezikshme, rekomandohet:

- Rritja e numrit të punonjësve për të zvogëluar ngarkesën e punës dhe për të siguruar kujdes të pandërprerë për secilin fëmijë.
- Trajnim për trajtimin e fëmijëve që përdorin drogë dhe kanë sjellje të rrezikshme, me qëllim rritjen e ekspertizës dhe mbështetjes psikologjike të stafit.
- Rregullimi i mëtejshëm i dhomave në njësi të caktuara për të përmirësuar kushtet për qëndrimin dhe aktivitetet e fëmijëve.
- Përshtatja e parave të xhepit të fëmijëve në përputhje me inflacionin dhe kostot e rritura, me qëllim sigurimin e mbështetjes së duhur financiare dhe një ndjenjë autonomie për fëmijët

Këto masa do të mundësojnë përmirësimin e kushteve të jetesës, mbështetjen për punonjësit dhe ofrimin e kujdesit më të madh dhe një jete të përditshme cilësore për fëmijët.

TË DHËNAT STATISTIKORE PËR NJF PËR MUAJIN TETOR 2025

NJF	26	
NDF	/	
Gjithsej	26	
	Numri	Përqindja
Gjinia		
Meshkuj	9	35%
Femra	17	65%
Përkatësia etnike		
Maqedonë	18	70%
Shqiptarë	4	15%
Romë	1	4%
Të huaj	1	4%
Rajonet gjeografike		
Shkup	18	69%
Vardar	0	0
Pollog	1	4%
Pellagoni	1	4%
Jugperndim	0	0
Verilindje	0	0
Lindje	2	8%
Juglindje	0	0

TË DHËNAT STATISTIKORE PËR NJF PËR MUAJIN TETOR 2025

Fushat juridike	Numri	Përqindja
E drejta pronësore	1	4%
Mbrojtja dhe sigurimi social	2	8%
Mbrojtja e fëmijëve	4	15%
Sigurimi pensional dhe	0	0
Sigurimi shëndetësor dhe	0	0
Marrëdhëniet e punës	4	15%
Dhuna me bazë gjinore dhe dhuna	4	15%
Çështje statusore	4	15%
Mbrojtja e të drejtave të njeriut	5	19%
Të tjera	1	4%

PËRMIRËSIMI I KUSHTEVE NË REPARTIN E GRAVE – TETOVË

Në kuadër të projektit "Forcimi i të drejtave të njeriut dhe shërbimeve për fëmijët dhe personat vulnerabël në rrezik në institucione të mbyllura", i financuar nga Bashkimi Evropian, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut zhvilloi aktivitete për përmirësimin e kushteve në repartin e grave të Institucionin edukativo-korrektues të Tetovës. Reparti u pajis me mobilje të reja, pajisje bazë, ambiente rekreative dhe burime shtesë me qëllim krijimin e një mjedisi më të sigurt, më dinjitoz dhe stimulues për personat femra që vuajnë masa edukative dhe korrektuese.

Përmirësimet kontribuan drejtpërdrejt në përmirësimin e cilësisë së jetesës së përditshme dhe në zgjerimin e mundësive për zhvillim personal. Përfituesja e vetme aktuale konfirmoi ndikimin pozitiv të ndërhyrjes, duke theksuar se kushtet janë dukshëm më të mira se akomodimi i mëparshëm, me më shumë liri lëvizjeje, akses në aktivitete dhe zona të përbashkëta të dekoruara dhe të këndshme.

Ky aktivitet është pjesë e përpjekjeve më të gjera për të përmirësuar kushtet, për të mbrojtur të drejtat e njeriut dhe për të mbështetur fëmijët dhe grupet e tjera vulnerabël të vendosura në institucione të mbyllura në të gjithë vendin.